

FORBUNDSSTYRETS FORSLAG TIL UTTALELSER

stolt synlig kampklar

#mittforbund

Handel og Kontor
i Norge

LANDSMØTE
34. ORDINÆRE LANDSMØTE, OSLO KONGRESSENTER

2016
15.-19. OKTOBER

Utvidet arbeidsgiveransvar og medbestemmelsesrett

Dagens organisering og regulering av arbeidslivet gir rom for å unngå arbeidsgiveransvaret. Det gjør arbeidsgiverbegrepet i arbeidsmiljøloven lite treffende og forringer medbestemmelsesordningene. På sikt undergraver dette den norske modellen.

Kjøpesentrene huser mange små virksomheter som er underlagt kjøpesenterets styring i en slik grad at den i realiteten overtar mange arbeidsgiverfunksjoner. Med en slik styringsrett må det følge arbeidsgiveransvar og medbestemmelsesrett for de ansatte.

Gjennom ulike kontraktsbindinger som for eksempel franchise styres deler av arbeidsgiverfunksjonene av andre enn formell arbeidsgiver, men uten at arbeidsgiveransvaret følger med.

I konsern er det enkelte selskap arbeidsgiver, mens bestemmende innflytelse ofte utøves av konsernledelsen som ikke har noe arbeidsgiveransvar for ansatte i datterselskapene. De ansatte har heller ikke fortrinnsrett til ledige stillinger i konsernet.

HK krever:

- Utvidet arbeidsgiverbegrep i arbeidsmiljøloven
- Utvide kjøpesenterledelse og franchisegivere sitt ansvar for arbeidstakers helse-, miljø-, og sikkerhet
- Lovfestet rett til representasjon og medbestemmelse på kjøpesentre og i franchisevirksomheter, med felles vernetjeneste
- Styrking av tillitsvalgtes innflytelse over arbeidsmiljø og arbeidstid
- De ansatte må sikres fortrinnsrett til ledige stillinger i konsern og kjeder

Ivaretar forslagene:

209, 210, 216, 229, 259, 260

Levealdersjustering og underregulering skaper pensjonstapere

Med ny folketrygd er det lagt til grunn alleårsopptjening. Pensjonen på uttakstidspunktet fordeles over det antall år du er forventet å leve, som reflekteres i delingstallet.

Den nye modellen er økonomisk bærekraftig, men gir uheldige fordelingseffekter. De som må gå av tidlig får lavere pensjon på grunn av høyere delingstall og færre år med opptjening. De som går av sent, fortrinnsvis fordi de har god helse og god lønn, kan stå lenge i jobb, og komme ut med høyere pensjon enn 2/3 av tidligere lønn. Kutt i pensjon for lavlønte gjennom delingstallet finansiere mer pensjon til høytlønte.

Som en del av pensjonsreformen ble det også innført ny regulering av løpende alderspensjon fra Folketrygden. Pensjonene justeres først med grunnbeløpet i folketrygden, før det trekkes 0,75 prosent. Det betyr at pensjoner under utbetaling underreguleres i forhold til lønnsveksten. Underregulering fører til at gapet mellom gjennomsnittlig pensjonsnivå og gjennomsnittlig lønnsnivå øker. I år med lav reallønnsutvikling vil løpende pensjoner tape seg i verdi. Slike fratrekk bør derfor ikke skje.

Alderspensjon fra folketrygden må være det viktigste elementet i folks pensjon og skal være trygt og forutsigbart. Det er viktig for HK at alderspensjonister får en velstandsutvikling på lik linje med yrkesaktive.

HK krever:

- En utjevning av skjevhetene som følger av levealdersjusteringen og alleårsregelen
- At utbetalt pensjon følger utviklingen i folketrygdens grunnbeløp

Ivaretar forslagene:

171, 172, 188

Solidaritet med verdens flyktninger

Vi lever i en verden hvor mange opplever krig, undertrykking og sult. Mer enn 60 millioner mennesker er på flukt i verden i dag. De fleste er internt fordrevne og lever under svært vanskelige forhold i store flyktningeleirer. Den viktigste måten å møte flyktningekrisen på er at verdenssamfunnet tar ansvar gjennom fredsskapende arbeid.

Norge og andre land i Europa må samtidig ta sin del av ansvaret og ta imot asylsøkere og flyktninger som kommer hit. Vi må ta imot disse menneskene på en anstendig måte og inkludere dem i vårt samfunn. Lovfestet grunnbemanning på asylmottakene er nødvendig. Tidlig språkopplæring, arbeidstrening og kompetansekartlegging sikrer god integrering, samtidig som det skaper verdier som kommer fellesskapet til gode. Dersom man har fått vedtak om retur, må myndighetene sørge for meningsfull aktivitet mens man venter på utreise.

Den offentlige debatten har i kjølvannet av flyktningekrisen ofte vært preget av fremmedfrykt og intoleranse. Regjeringen har som uttalte mål å stenge grensene og tvangsreturnere barn og voksne. Dette bygger opp under fordommer og skaper mer rasisme og diskriminering. Et slikt samfunn vil vi ikke ha.

HK vil bidra til et samfunn basert på toleranse, mangfold og respekt, og være en pådriver for at Norge skal ha en human asyl- og flyktningpolitikk.

HK krever:

- Aktivt arbeid mot intoleranse, fremmedfrykt, rasisme og diskriminering
- Norskopplæring til asylsøkere fra dag én
- Rett på barnehageplass og skolegang for barn av asylsøkere og flyktninger
- Lovfestet grunnbemanning på asylmottakene
- Arbeidstillatelse til asylsøkere som venter på endelig utfall i asylsaken.
- Drift av asylmottak primært i offentlig regi, med egen anbudsrunder for ideelle organisasjoner.
- Nødvendig helsehjelp til asylsøkere og flyktninger
- Bedre vilkår for enslige asylsøkerbarn
- At barnevernet skal ha omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere

Ivaretar forslagene:

296, 297, 298

Bedre barnetrygd framfor skatteutt for de rikeste.

Titusener av HKs medlemmer er unge og satser på både jobb og familie. Det er utfordrende å få arbeid, barneomsorg og økonomi til å henge sammen.

HK har bidratt med å få til viktige forbedringer i lønns- og arbeidsvilkår de siste årene. Dessverre svekker regjeringens politikk når det gjelder blant annet skatt, barnetrygd, foreldrepenger, barnehagetilbud og enslige foreldres økonomi, effekten av forbedrede tariffavtaler.

HK krever en politikk for barnefamilier som henger sammen. En politikk som setter muligheter og god økonomi for familiene til alle som jobber i varehandel og servicesektoren, framfor skatteutt for de som tjener aller mest.

Barnetrygden har stått stille i svært mange år. Barnetrygden er en direkte støtte til alle barnefamilier og er spesielt viktig for alle med lave inntekter. Sterke krefter på høyresiden vil gjøre barnetrygden behovsprøvd. Dette vil både være svært byråkratisk og et brudd med systemet for universelle ordninger.

Svært mange er avhengige av gode og rimelige barnehage- og SFO/AKS tilbud. Økning av maksimalsatsene for å betale for lavere satser for de med aller minst inntekt vil ramme forsørgere som jobber med vanlige lønninger. Det vil gjøre det vanskeligere å greie seg selv med full jobb.

Et av de største hindrene for at mange kvinner i servicesektoren med barn har en levelig økonomisk situasjon er at arbeid på kveldstid blir umulig på grunn av at omsorgsansvar. Kvinner med forsørgeransvar er avhengig av offentlige tilbud om barnehage og SFO/AKS. Tilbudet må tilpasses deres arbeidstider slikt at de gis mulighet til å ha hele stillinger og slik forsørge seg selv.

HK er også svært kritisk til den sittende regjeringens reduksjon i barnetillegget for familier der en av forsørgerne er ufør. Arbeidsuføre foreldre blir ikke i stand til å jobbe mer av at barna deres blir fattige.

Våren 2017 vil regjeringen foreta en gjennomgang av vilkår og økonomiske virkemidler for alle landets barnefamilier.

HK krever at

- Barnetrygden skal være en universell ordning.
- Barnetrygden må økes
- Maksimalsatsene i barnehage og SFO/AKS må settes ned.
- Kontantstøtten avvikles mot full barnehagedekning for de minste.
- Åpningstidene i barnehager og SFO/AKS må utvides slik at det er mulig å kombinere turnusarbeid med omsorg for barn
- Enslige forsørgere må få en økonomi som gjør at ikke deres barn må leve i fattigdom

- Barnetillegget for uføre med omsorg for barn må økes

Ivaretar forslag:

193

Landet trenger en ny regjering

Dagens regjering styrer Norge i retning av et samfunn med større forskjeller, tøffere arbeidsliv og mindre velferd. Det Norge trenger er mindre forskjeller, et arbeidsliv med plass til alle og trygg velferd.

Denne regjeringen prioriterer skattekutt til de rikeste fremfor å utjevne forskjeller og styrke fellesskapets velferd. Den setter likestillingskampen i revers, mener at det ikke trengs kraftige tiltak mot økende arbeidsledighet, og prioriterer milliarder, ikke mennesker. Den privatiserer, konkurranseutsetter og selger ut vårt felles arvesølv.

Vi trenger en regjering som forstår at det billigste tilbudet ikke nødvendigvis gir den beste omsorgen, og dermed gir tillit til de som har sin jobb i de offentlige helse- og omsorgstjenestene. Vi må løse de store oppgavene som barnehage, skole, helse og omsorg i fellesskap. Vi trenger en regjering som innser at kampen for likestilling er en fortsatt uløst oppgave, og som ser verdien av å løse den. Vi trenger en regjering som tar ledigheten på alvor og ikke ser den som en del av hva regjeringen kaller omstilling.

Regjeringen har fått gjennomslag for flere endringer i arbeidsmiljøloven som svekker arbeidstakernes rettigheter. Dette innebærer økt adgang til midlertidige ansettelser, lengre arbeidsdager og ingen mulighet til kollektiv søksmålsrett ved mistanke om ulovlig innleie. I tillegg er det varslet flere endringer som gir mer makt til arbeidsgiver på bekostning av arbeidstaker. HK mener at arbeidsmiljøloven må styrkes. Tiden er overmoden for at alle arbeidstakere får tilstrekkelig vern i arbeidsmiljøloven, uavhengig av kontrakts- og driftsform. Faste jobber er nødvendig for å leve gode liv med mulighet for boliglån og trygghet. Vi må ha en arbeidsmiljølov som hindrer 0-timerskontrakter og som gir rett til reell og forutsigbar arbeidstid, noe som også gir trygghet for lønn. Mer trygghet, ikke utrygghet, er framtidens svar.

HK vil arbeide for en regjering som ser verdien av trepartssamarbeid, et organisert og velfungerende arbeidsliv og som styrer landet i en ny og bedre retning.

HK krever:

- Målrettede tiltak for arbeid til alle og utjevning av sosiale forskjeller
- Sikring av vårt nasjonale arvesølv ved fortsatt offentlig eierskap
- Styrking av offentlige helse- og omsorgstjenester
- Styrket og forbedret arbeidsmiljølov
- Strengere regler for midlertidig ansettelse og innleie
- Strengere sanksjoner for brudd på arbeidsmiljøloven

Ivaretar forslag:

214

Handelsavtaler og EØS

HK stiller seg kritisk til internasjonale handelsavtaler som flytter makt fra felleskapet til markedskreftene. HK mener velferd, arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter skal legges til grunn for internasjonal økonomi. Beslutninger rundt hvem som skal eie og styre tjenester, næringsliv og naturressurser skal underlegges demokratisk kontroll.

HK krever full åpenhet om handelsavtaler og støtter ikke handelsavtaler som svekker faglige rettigheter, går på akkord med miljøstandarder eller undergraver forbrukerrettigheter.

EØS-avtalen har siden den ble inngått i 1992 blitt stadig mer omfattende og griper inn på områder som stortingsflertallet forutsatte at den ikke skulle berøre. EØS avtalen har på arbeidsmarkedsområdet gitt større konsekvenser enn noen hadde forutsett, særlig etter utvidelsen av arbeidsmarkedet 1. mai 2004.

Sentrale elementer innen norsk disktrikspolitikk, petroleumpolitikk, forvaltning av naturressurser, alkoholpolitikk og i de senere år faglige rettigheter og tiltak for å hindre sosial dumping, har i tur og orden blitt utfordret av ESA og EFTA domstolen.

I Europa ser vi eksempler på at EU-regler gis forrang fremfor ILO-konvensjoner. Vi frykter at norsk arbeidslivslovgivning og norske tariffavtaler på sikt kan måtte vike for EU-retten. Det er uakseptabelt at arbeidstakerrettigheter svekkes etter avgjørelser i besluttede organer utenfor Norge.

Vi ønsker å jobbe for en mer sosial rettferdighet og et demokratisk Europa sammen med faglige og sosiale bevegelser. HK krever at det arbeides aktivt for å påvirke EU-regelverk som har betydning for oss. Norske politikere må utnytte det handlingsrommet EØS-avtalen faktisk gir, og om nødvendig benytte seg av sin veto- og forhandlingsrett.

Med Storbritannias varslede utmelding gjennom Brexit må Norge følge utviklingen av ny tilknytningsavtale med EU nøye. HK foreslår at Regjeringen nedsetter et utvalg hvor arbeidslivets parter representeres og som følger disse forhandlingene. På den måten vil vi ha et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere mulige framtidige tilknytningsformer.

Ivaretar forslagene:

333, 353, 454, 455

Grønn samferdsel

Norge har gjennom FNs bærekraftsmål forpliktet seg til å redusere klimautslipp. Vi skal være i front for miljø, anstendig arbeid og bærekraftig forbruk. Transportsektoren står for noen av de største klimautslippene. Skal vi møte de enorme miljøutfordringene vi står overfor, er det avgjørende med store satsinger på kollektivtrafikk og miljøvennlig varetransport.

Kollektivtrafikk handler både om miljø og framkommelighet. De store byene i Norge sliter med helseskadelige konsentrasjoner av gasser og partikler i luften. Samtidig blir bilparken stadig større. Bedre kollektivtilbud vil bidra til å redusere miljøbelastninger lokalt og globalt. Bedre kapasitetsutnyttelse reduserer trafikkvolumet, og dermed den totale miljøbelastningen. Tilbud og pris må bli så bra der det er mulig at de aller fleste velger kollektive løsninger.

Jernbane er en av de mest energieffektive transportformer som finnes. Elektriske tog er dessuten det eneste transportmiddelet som frakter folk og gods over lengre avstander uten direkte utslipp av klimagasser. Målet må være at bruken av toget øker både for person og godstrafikk.

HK krever:

- Økt satsing på kollektiv transport både nasjonalt og regionalt
- Kraftig utbygging og oppgradering av kollektivtilbudet
- Et godt og rimelig kollektivtilbud med rabatter for ungdom opp til 25 år, elever, lærlinger, uføre, pensjonister og studenter
- Styrking av jernbanenettet og utvidelse med dobbeltspor og høyhastighetsbaner mellom de store byene
- Flere insentiver som legger til rette for mindre bilbruk i pressområdene

Ivaretar forslagene:

342, 357, 360, 375, 376, 378

Stans okkupasjonen av Palestina og Vest-Sahara

Et folks rett til selvstyre er et grunnleggende prinsipp. Likevel pågår det ulovlige okkupasjoner av store nasjoner, stater og folkegrupper. Fremmede makters undertrykkelse av hele befolkninger må motarbeides med politiske og ikke-voldelige midler. Israels okkupasjon av Palestina og Marokkos okkupasjon av Vest-Sahara er eksempler på dette.

Siden 1967 har palestinerne levd under israelsk okkupasjon. På tross av store fordømmelser fra verdenssamfunnet fortsetter Israel å annektere nye landområder i Palestina med stor militær makt. Parallelt utsettes befolkningen for stadig nye overgrep gjennom blodige militære angrep, blokader og segregering. I dag bor det 760 000 ulovlige bosettere på Vestbredden, noe som er et tydelig tegn på at Israel stadig velger ekspansjon og okkupasjon fremfor fred og forsoning.

Vest-Sahara har vært okkupert av Marokko siden 1975. Marokko regner landet som sitt, til tross for at både FN og Haag-domstolen har støttet Saharawiene i deres krav om et selvstendig Vest-Sahara. Okkupasjonen har ført 160 000 mennesker på flukt, og mange lever under svært dårlige forhold i flyktningeleirer i nabolandet Algerie. Til tross for at over 100 FN-resolusjoner krever selvbestemmelse for folket i Vest-Sahara, har den avtalte folkeavstemmingen blitt stoppet gjentatte ganger de siste 24 årene.

Manglende politisk vilje til handling lar okkupasjonsmaktene fortsette sine overgrep mot store folkegrupper. Fagbevegelsen som en fredsbevegelse har lange tradisjoner for solidaritet med svake og undertrykte grupper. Vi må stille tydelige krav til norske myndigheter om å legge større press på okkupantene.

HK krever:

- Gjennomføring av folkeavstemning i Vest-Sahara med støtte fra FN
- Anerkjennelse av Palestina som selvstendig stat med fullverdig FN-medlemskap
- At norske myndigheter tar tydelig avstand fra ulovlige okkupasjoner, krigshandlinger og menneskerettighetsbrudd
- At oljefondet avslutter sine investeringer i selskaper som utnytter ressurser på bekostning av den okkuperte befolkningen
- Et fritt og uavhengig Palestina og Vest-Sahara

Søndag - en annerledes dag

HK mener søndagen har en egen verdi og vil bevare den som en annerledes dag. Dette utfordres av aktører som ønsker stadig mer liberalisering av åpnings- og arbeidstider. Den blåblå regjeringen fremmet forslag om en generell adgang til søndagsåpne butikker, men møtte bred motstand og måtte skrinlegge forslaget.

I Norge har vi allerede noen av Europas lengste åpningstider. Samtidig er de varehandelsansatte unntatt arbeidsmiljølovens bestemmelser om natt-, søn- og helgedagsarbeid. Kjøpesentrene og de store kjedene dikterer åpningstider og arbeidstider i mye større grad enn tidligere, og de ansatte tvinges til å jobbe stadig senere kvelder.

I januar 2016 foreslo arbeidstidsutvalget en såkalt utvidet frivillighetsadgang for de ansatte å arbeide på søndager. Realiteten er at de ansatte vil oppleve økt press fra arbeidsgiver, og sier ja til å jobbe flere søndager i frykt for å miste fremtidige vakter. Nå har regjeringen oppnevnt et utvalg som skal utrede spørsmålet om søndagsåpne butikker frem mot høsten 2017. Dette vil bety en mer faktaorientert og kunnskapsbasert tilnærming til spørsmålet, noe HK lenge har etterlyst. HK vil verne om annerledesdagen og samtidig sikre arbeidsplassene i handelsnæringen gjennom en helhetlig politikk for Norges største sysselsetter i privat sektor.

HK krever:

- At søndag fortsatt skal være felles fridag
- At de ansatte i varehandelen skal inn under arbeidsmiljølovens bestemmelser om vern mot natt- og søn-, og helgedagsarbeid
- Bedre håndheving og strengere sanksjoner for brudd på loven om helligdagsfred
- Jobbe mot ytterligere søndagsåpning av butikker

Ivaretar forslagene:

252, 253, 404

Sterkere satsing på yrkesfag og fagskoler

Alle må få lik rett og mulighet til utdanning. Aldri har flere tatt høyere utdanning enn nå, men en utfordring er at det utdannes stadig flere mastere enn mestere. I følge Statistisk sentralbyrå vil det være et overskudd på 6000 personer med mastergrad i 2030. Samtidig vil vi få et kritisk underskudd av fagarbeidere på en rekke felter. Vi ønsker å styrke støtten til fagbrevutdanningen.

For å møte arbeidslivets behov for flere arbeidstakere med fagbrev, må det satses bredere på yrkesfag i videregående skole. Karriereveiledningen i skolen må styrkes gjennom bedre orientering om ulike yrkesveier og utdanningsløp. Statusen til yrkesfagene må heves. Det gjøres best ved å anerkjenne kompetansen og behovet for fagarbeidere. Vi mener denne oppgaven gjøres best gjennom en offentlig og ikke-kommersiell aktør hvor tilskuddene kommer elevene til gode i stedet for private aktørers utbytte.

Lovfestet rett til lære plass er viktig for å sikre at flest mulig fullfører utdanningsløpet sitt. Både offentlige og private aktører bør forpliktes til å ta inn lærlinger i større grad, og lærebedriftene må få tett oppfølging underveis.

De store dagligvarekjedene gjennomfører i dag internskoleringer blant egne ansatte. Disse kjedeskolene gir ingen formell kompetanse, og bør i større grad knyttes opp mot yrkesfagutdanningen innenfor salgsfaget. Dette vil gi de ansatte kompetanse som enklere kan dokumenteres i forbindelse med jobbskifter.

Teknologiutvikling, det grønne skiftet og framvekst av nye næringer stiller større krav til mobilitet og omstillingsevne. For å møte denne utviklingen må vi satse på økt tilgang til etter- og videreutdanning gjennom fagskolene. Fagskolen må anerkjennes som høyere yrkesfaglig utdanning og som en viktig institusjon for livslang læring. Samtidig er det viktig å lette overgangen mellom yrkesliv, høyskoler, universiteter og fagskoler. Utdanningsinstitusjonene må bli bedre på realkompetansevurdering, og det må opprettes flere Y-veier som øker mobiliteten for yrkesaktive.

HK krever

- En økning i antall lære plasser
- Formalisering av kjedeskolene gjennom tettere tilknytning til yrkesfaglig utdanning
- Opprettelse av flere Y-veier til høyere utdanning og lettere overganger mellom yrkesliv og utdanningsløp
- Større tilgang og satsing på fagskoler som høyere yrkesfaglig utdanning

Handel og Kontor
i Norge

Youngsgt. 11, Folkets Hus, 0181 Oslo • Telefon 23 06 11 80
e-post: post@handelogkontor.no • www.hkinfo.no